

ADEL – Advocacies for frail and incompetent elderly in Europe – Ochrana křehkých a nekompetentních seniorů v Evropě

Komparativní analýza národních systémů a inovativní přístupy

Cíle výzkumného projektu

Hlavní cíl výzkumného projektu je komparace způsobů, jakými rozličné Evropské země zabezpečují právní ochranu a participaci křehkých a nekompetentních seniorů. Toto zahrnuje záležitosti jako je zastupování, opatrovnictví, činnost právních poradců, způsoby hájení práv pacientů, práva občanů žijících v domech pro seniory atd. Výzkum se bude však zabývat nejen komparací právních předpisů, ale bude zaměřen na důslednost implementace a snažit se zodpovědět otázky zda a do jaké míry toto odpovídá požadavkům stárnoucí populace. Součástí analýzy budou právní systémy, fungování způsobu organizace systému a reformní koncepty v pěti zemích. Součástí projektu bude formulování hlavních problémů stejně tak jako příklady vhodných způsobů jejich řešení a prezentace nadějných inovativních přístupů.

Podklady

Demografický vývoj v Evropě má za následek významný růst starší populace. Ve stárnoucích populacích se do popředí dostávají otázky participace seniorů na společenském životě a možnosti samostatného života ve starším věku. Skutečností je, že staří, nekompetentní a zranitelní lidé jsou i nadále zainteresováni v řadě právních záležitostí a účastní se veřejného a společenského života. Jsou objektem právních smluv, vymáhání práv a požadavků. V důsledku demografického vývoje, který stojí v pozadí, dochází k růstu požadavků na způsoby ochrany zranitelných a nekompetentních seniorů, kteří potřebují opatření k zabezpečení své právní ochrany a participaci. Například v Rakousku a Německu počet seniorů v zastoupení nebo v opatrovnictví v posledním desetiletí vzrůstá. Vedle demografického vývoje, rodina – tradičně hlavní instituce pro zastupování seniorů, se dostává v této souvislosti do pozadí (změna rodinné struktury atd.). Z toho důvodu je stát v rostoucí míře konfrontován úkolem ochrany osobních práv seniorů a nekompetentních osob. Společnosti vyvinuly rozličné instituce pro poskytování ochrany zmíněné skupině obyvatel. S nárůstem potřeby a požadavků, instituce – kterým bylo delegováno převzetí zodpovědnosti a úkolů v této oblasti – stejně tak jako samotné autority – jsou pod narůstajícím tlakem uspokojit narůstající poptávku. Zároveň jsou však nuceny racionalizovat a zlepšit využití alternativních zdrojů souběžně s garancí kvality opatrovnictví a ochrany. Tento scénář je z velké části stejný v celé Evropě.

Koncepce projektu

Cílem projektu je analýza míry do jaké jsou participující země připraveny zvládnout vzrůstající nároky v souvislosti se způsoby ochrany zranitelných a nekompetentních seniorů. Na základě komparace, prognózy a vzájemných analýz budou nastíněny závěry týkající se doporučení řešení. Proto je třeba zaměřit se v tomto kontextu na tyto konkrétní aspekty:

1. Právní systémy ochrany v pěti zemích

- 1.1. Historický vývoj
- 1.2. Organizační struktura, současné fungování

2. Statistická evidence

- 2.1. Počet lidí s právním zástupcem nebo opatrovníkem
- 2.2. Vývoj nákladů na opatrovnictví
- 2.3. Hlavní faktory vývoje

3. Statistický rámec

3.1. Demografický vývoj

3.2. Souvislost proměnných (např. počet a velikost domácností, formy vlastnictví nemovitostí)

4. Alternativy (státem garantovaného) opatrovnictví

5. Scénář budoucího vývoje

6. Doporučení

Výběr participujících zemí je na jedné straně motivován specifickými rysy dané země týkající se demografických podmínek a na druhé straně akceptací Esping-Andersenovy klasifikace režimu sociální prosperity. Z německy mluvících zemí jsou zvoleny Rakousko a Německo (corporatist = korporativní?? typ). I když jsou kulturní, společenské a ekonomické okolnosti v obou zemích srovnatelné a proto obě země čelí podobným problémům, na jejich řešení aplikují jiné nástroje. Dánsko participuje z pozice reprezentanta Skandinávských zemí (sociálně demokratický typ) a Španělsko ječ zahrnuto z pozice reprezentanta Jiho-evropských zemí (typ orientace na rodinu). Dále má jednu z nejnižších porodností v Evropě. Podstatné pro vzájemnou komparaci je analýza jednoho z nových členů ze střední a východní Evropy (tranzitní typ), z nichž nejzajímavější je Česká republika díky nejvyšší naději na dožití mezi přistupujícími státy.

Plán výzkumu/metody

Projekt bude koordinovat Institut für Rechts-und Kriminalsoziologie (Wien, Austria) a Institut für Sozialforschung und Gesellschaftspolitik (Köln, Germany). V každé z participujících zemí by měl být za národní empirické a statistické analýzy zodpovědný institut pro sociální výzkum. Dále by měl být do výzkumu zapojen právní expert na opatrovnictví. Jeho nebo jejím úkolem bude analýza historického vývoje a samotná organizace národního právního systému. Následující tabulka podává přehled shora zmíněných aspektů specifické oblasti zájmu a metodologických přístupů.

Aspekty zájmu / pracovní balíčky	Metody
1.1. (Historický) vývoj právních systémů v participujících státech	Analýza vývoje (prováděná právním expertem)
1.2. Současné (právní) systémy ochrany (organizace systému)	Analýza současného systému (prováděná právním expertem), expert provádí rozhovory a případové studie (provedené výzkumnými instituty)
2.1. Vývoj počtu lidí s právním zástupcem nebo opatrovníkem	Sekundární analýza oficiálních statistik a existujících empirických studií (prováděná výzkumnými instituty)
2.2. Vývoj nákladů na opatrovnictví	Šetření zaměřené na vývoj nákladů (provedené výzkumným institutem)
2.3. Příčiny vývoje	Expertní rozhovory (prováděné výzkumným institutem)
3.1. Demografický vývoj	Statistické analýzy (prováděné výzkumným institutem)
3.2. Souvislost proměnných (např. počet a velikost domácností, formy vlastnictví nemovitostí)	Statistické analýzy (prováděné výzkumným institutem)
4. Alternativy (státem garantovaného) opatrovnictví	Expertní rozhovory a analýzy informačních systémů (prováděné výzkumným institutem)

5. Scénář budoucího vývoje	Odhady pomocí metody založené na důkazu (prováděné výzkumným institutem)
6. Doporučení	Na základě integračních analýz

Předpokládaná délka trvání projektu je 24 měsíců. Úkolem výzkumných institutů a právních expertů participujících zemí je připravit národní zprávy na podkladě shora uvedených aspektů (předpokládaná délka trvání 16 měsíců). Projekt začne v září 2008 a bude ukončen v srpnu 2010. Dohromady proběhnou 4 workshopy se všemi účastníky. Dodatečně budou realizovány dva otevřené workshopy/ konference.

ADEL harmonogram

Projekt je naplánován na 24 měsíců. Výše popsané pracovní balíčky mohou být uskutečněny následujícím způsobem. Viz následující strana.

Pracovní balíček vs. měsíc	Září - říjen 2008	Listopad - prosinec 2008	Leden - únor 2009	Březen - duben 2009	Květen - červen 2009	Červenec - srpen 2009	Září - říjen 2009	Listopad - prosinec 2009	Leden - únor 2010	Březen - duben 2010	Květen - červen 2010	Červenec - srpen 2010
0.management projektu												
0.1.detailní koncept												
0.2.administrativní práce												
0.3.ext.expertní síť												
0.4.workshopy	i1		i2		i3		e1		i4		i5	e2
0.5.zprávy						inter national	report			final nat. report	final interna t.	report
0.6.internet+publikace												
1.srovnání právních systémů												
1.1.historický vývoj												
1.2.systém/organizace												
2.empirická realita												
2.1.statistiky příjemců												
2.2.statistiky nákladů												
3.společenský kontext												
3.1.demografie												
3.2.další ovlivňující faktory												
4.alternativy												
5.scénář budoucího vývoje												
6.doporučení												

Vysvětlivky:

i1: první interní workshop (detailní koncept)

i2: druhý interní workshop (prezentace a diskuse závěrů vyplývajících z komparace právních systémů)

i3: třetí interní workshop (diskuse +koordinace intermin národních zpráv, příprava prvního externího workshopu)

e1:první externí workshop (diskuse prvních závěrů)

i4: čtvrtý interní workshop (diskuse + koordinace finálních národních zpráv)

i5: pátý interní workshop (prezentace finálních národních zpráv, příprava finálních mezinárodních zpráv a závěrečná konference)

e2: druhý externí workshop (závěrečná konference)